

نگاهی به حضور زنان در المپیک

توکیو؛ اولین، ریو؛ بهترین

زنان ایران برای اینکه جایی در کاروان اعزامی به المپیک به خود اختصاص بدهند، مسیر پرفراز و نشیبی را سپری کرده‌اند. از حضور نمادین بانوایلدکارت گرفته تا المپیک پکن که برای اولین بار سه سهمیه به زنان ورزشکار رسید. از ۲۰۰۸ به این طرف، شرایط فرق کرد و دیگر از وایلدکارت خبری نبود. چون زنان توانستند توانایی خود را در کسب سهمیه نشان دهند. در المپیک پکن سه سهمیه، المپیک لندن هشت سهمیه و المپیک ریو ۹ سهمیه به زنان رسید. اولین مدال المپیک زنان هم در همین رویداد یعنی ۲۰۱۶ ریو، به نام کیمیا علیزاده ثبت شد. اما حالا که کاروان ایران راهی توکیو می‌شود، شرایط متفاوتی رقم خورده است. در آخرین روزها پیش از اعزام کاروان، شرایط طوری پیش رفت که تعداد زنان کاروان به یازده نفر رسید.

المپیک ۱۹۶۴ توکیو، اولین المپیکی بود که زنان ایرانی در آن حاضر بودند. نازلی بیات‌ماکو در پرش ارتفاع، ژولیت گفرکف در پرتاب دیسک و سیمین صفامهر در دو صدمتر و پرش طول، زنانی بودند که از دوومیدانی به المپیک رفتند. جمیله سروری هم با اینکه حدود سیزده سال بیشتر نداشت، توانست المپیک توکیو را تجربه کند. از بین این نام‌ها، سیمین صفامهر، روز ۲۲ مهر ۱۳۴۳ در پرش طول شرکت کرد و اولین زن ایرانی نام گرفت که در المپیک مسابقه داده است.

***

بعد از نتایجی که زنان در المپیک ۱۹۶۴ به دست آوردند، در دو دوره زنان به المپیک اعزام نشدند. البته مردان هم جز در رشته‌های کشتی و وزنه‌برداری نتیجه نگرفته بودند، اما این تصمیم در مورد زنان اجرا شد. چند سال بعد، موفقیت زنان ایران در بازی‌های آسیایی ۱۹۷۴ تهران، کمک کرد تا زنان بار دیگر در کاروان اعزامی به المپیک قرار بگیرند. با این تفاوت که فرصت فقط در اختیار شمشیربازها قرار گرفت. تیمی که در آسیایی دو طلا، یک نقره و یک برنز گرفته بود، به المپیک ۱۹۷۶ مونترال اعزام شد، البته فقط در بخش فلوره. مهوش شفایی با بیست سال، گیتی محبان، ژیلا الماسی و مریم آچاکف زنانی بودند که در مونترال به مصاف حریفان رفتند.

***

بعد از انقلاب اسلامی، ورزش زنان حدود یازده سال در بخش قهرمانی فعالیت چشمگیری نداشت، تا اینکه بعد از تلاش‌های فراوان بالاخره مجوز اعزام برون‌مرزی زنان صادر شد. نمایندگانی از تیراندازی در بازی‌های آسیایی ۱۹۹۰ پکن شرکت کردند. اولین حضور در المپیک بعد از انقلاب، به ۱۹۹۶ آتلانتا مربوط می‌شود، جایی که لیدا فریمان با وایلد کارت در المپیک شرکت کرد و پرچمدار کاروان شد. لیدا در ده‌متر بادی بانوان رقابت کرد و در رده‌ی چهل‌وهفتم قرار گرفت.

***

در المپیک ۲۰۰۰ سیدنی و ۲۰۰۴ آتن هم شرایطی مشابه آتلانتا رقم خورد و باز هم در تیراندازی، سهمیه‌ی وایلد کارت به زنان رسید. به‌طوری‌که منیژه کاظمی در ده‌متر بادی زنان شرکت کرد و نسیم حسن‌پور هم در آتن در همین رشته با رقابتی مسابقه داد. کاظمی بین ۴۵ نفر، چهل‌وسوم شد و نسیم حسن‌پور هم در آتن بین ۴۱ نفر، بیست‌وهشتم شد.

***

المپیک پکن اگرچه برای کاروان ایران اتفاق‌های خوشایندی را در پی نداشت، اما در بخش زنان سرآغاز یک شروع خوب بود. برای اولین بار سه ورزشکار زن ایران توانستند سهمیه‌ی المپیک بگیرند: نجمه آبتین در تیروکمان، هما حسینی در قایقرانی و سارا خوش‌جمال فکری در تکواندو. پکن دومین المپیکی بود که در مراسم افتتاحیه‌ی آن، پرچم کاروان به دست یکی از ورزشکاران زن داده شد و هما حسینی، پرچم ایران را حمل کرد. او در مرحله‌ی گروهی رقابت‌های رووینگ، آخرین نفری بود که از خط پایان گذشت و در گروه بازنده‌ها هم همین نتیجه را تکرار کرد. نجمه آبتین در دور نخست، ۱۰۶-۹۶ به کماندار کره شمالی باخت و حذف شد. سارا خوش‌جمال هم در ۴۹ کیلوگرم وارد میدان شد. او در دور نخست، تکواندوکاری از مراکش را شکست داد اما به حریف تایوانی باخت و حذف شد.

***

المپیک لندن همانقدر که برای مردان متفاوت گذشت، برای زنان هم زمینه‌ساز اتفاق‌های خوبی شد به‌طوری‌که هشت ورزشکار توانستند سهمیه بگیرند. الهه احمدی و مه‌لقا جام‌بزرگ در تیراندازی، ندا شهسواری در تنیس روی میز، سوسن حاجی‌پور در تکواندو، زهرا دهقان در تیراندازی با کمان، سولماز عباسی و آرزو حکیمی در قایقرانی و لیلا رجبی در پرتاب وزنه سهمیه گرفتند، که از بین این نفرات، الهه احمدی بهترین نتیجه را گرفت که البته بهترین نتیجه‌ی زنان از ابتدای حضور در المپیک تا ۲۰۱۲ لندن به حساب می‌آید. الهه به فینال رسید و در رده‌ی ششم قرار گرفت و با این موفقیت، انگیزه‌ی تازه‌ای برای زنان به وجود آمد که آنها هم می‌توانند مدال بگیرند. ندا شهسواری، یکی دیگر از نمایندگان ایران بود که با وجود شکست در مسابقه‌ی اول، اما بازی خوبی مقابل حریفی نشان داد که از او در رنکینگ جهانی بسیار بالاتر بود. در قایقرانی، سولماز عباسی و آرزو حکیمی با رقبای خود مسابقه دادند که سولماز در مرحله‌ی ریپ شارژ، یک بار توانست خود را به مرحله بعد برساند، اما درنهایت به جمع ۲۱ نفر برتر نرسید. آرزو حکیمی هم که جوان‌ترین ورزشکار کاروان ایران بود، در همان مرحله‌ی نخست حذف شد. سایر زنان ورزشکار هم نتوانستند کاری از پیش ببرند.

***

چهار سال بعد و برای المپیک ریو هم هشت سهمیه توسط زنان به دست آمد، به‌این‌ترتیب که مهسا جاور، نجمه خدمتی، مه‌لقا جام‌بزرگ، الهه احمدی، گلنوش سبقت‌اللهی، کیمیا علیزاده، ندا شهسواری و زهرا نعمتی توانستند سهمیه بگیرند که سهمیه‌ی زهرا نعمتی برای هر دو رویداد پارالمپیک و المپیک، یکی از اتفاق‌های ویژه‌ی المپیک ریو بود که نگاه‌های زیادی را به سمت او چرخاند. این اتفاق ویژه، مسئولان کاروان المپیک را مجاب کرد که پرچم را به دست زهرا نعمتی بسپارند. زهرا که طلای پارالمپیک لندن را داشت، در المپیک در مرحله‌ی تعیین رنکینگ در رده‌ی چهل و نهم ایستاد. او در مرحله‌ی حذفی و در جدول یک سی و دوم برابر نماینده‌ی روسیه باخت و خیلی زودتر از چیزی که تصور می‌کرد با المپیک خداحافظی کرد. اما اتفاق خاص المپیک ریو برای زنان، کسب اولین مدال بود که در رشته‌ی تکواندو و توسط کیمیا علیزاده به دست آمد؛ مدالی که زنان ورزشکار را امیدوار کرد که می‌توانند حتی در رویدادی مثل المپیک روی سکو بروند. الهه احمدی، در تفنگ بادی ده‌متر به